

tror att en sammanfattande reflektion, antingen av utgivarna eller av författaren själv, hade kunnat tillföra intressanta perspektiv, särskilt med tanke på att sekundärlitteraturen i de fyra uppsatserna mestadels är några decennier gammal. Genom en sådan sammanfattande reflektion hade bokens resultat kunnat ställas i relation till en rad böcker som utkommit under de senaste decennierna, i vilka lagen har fått en förnyad betydelse i luthersk teologi. Inte desto mindre fungerar boken som en god och lättillgänglig källa för alla som är intresserade av bibelteologi och luthersk dogmatik och etik.

Tomas Appelqvist,
TD, Lund

William Stacy Johnson, *A Time to Embrace. Same-Sex Relationships in Religion, Law, and Politics*. Second Edition. Grand Rapids & Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company, 2012, 368 sid.

I den andra omarbetade utgåvan av William Stacy Johnsons *A Time to Embrace* behandlas homosexuellas och samkönade relationers status ur teologiska, politiska och juridiska perspektiv. I det inledande kapitlet ger Johnson en bred och förhållandevis nyanseerad bild av homosexualitetens historia som både är välskriven och pedagogiskt framställd. Han greppar över allt från bibelsyn och sexualitetens historia till samtida rättsprocesser, sexologisk och neurobiologisk forskning. Här finns också några få internationella utblickar, textens annars så övervägande amerikanska fokus till trots. Detta förhållandevis ensidiga fokus på den amerikanska debatten vägs upp av en ambitiös ansats där Johnson avser förena teologi, politik och juridik. Frågan är om han lyckas.

Texten är uppdelad i två delar; den första delen behandlar religion, den andra juridik, politik och demokrati. I delen om religion, som i själva verket handlar om kristendom, stipulerar Johnson en sjugradig typologi med vars hjälp man får syn på motsvarande antal teologiska uppfattningar om homosexualitet och samkönade relationer. Medan de tre första positionerna – förbud, tolerans och anpassning – ger uttryck för en, som Johnson kallar det, icke-bejakande kyrka, så ger de återstående fyra positionerna – legitimering, firande, befrielse och konsekration – uttryck för dess motsats, en bejakande kyrka.

Den icke-bejakande kyrkans förbudsivrare karaktäriseras, för att ge ett exempel, som ångestfyllda inför den traditionella moralens förläckning och oroliga inför sexuell promiskuitet. I utvärderingen av den första positionen framhåller Johnson att de logiska slutsatserna är lika hållbara som dess premisser och att premisserna är felaktiga. De tre första icke-bejakande positionerna kan överges, menar Johnson vidare, om dess representanter får lära känna samkönade par som lever i stabila, trogna relationer och dessutom blir

övertygade om hur felaktiga de moraliska resonemang är genom argument som baseras på bibeln och kristen teologi.

Det bestående intrycket av Johnsons typologi är att den är långt från deskriptiv, utan snarare inbegriper antaganden om människans trosutveckling. Den första positionen ger uttryck för en trångsynt, oreflektad och ologisk kristendom, medan den sista positionen är slutdestinationen där den kristna människan har kommit till insikt – Johnson talar här om *insights* – om den kristna trons centrala föreställningar och utifrån en sådan position omformulerat sin uppfattning om homosexualitet och samkönade relationer. Det handlar alltså om religiös mognad. Bokens disposition ger också stöd för en sådan läsning då de tre första positionerna benämns icke-bejakande och de fyra sista bejakande och slutligen välkomnande. Vem vill vara med i en icke-bejakande, icke-välkomnande kyrka när man kan vara med i en bejakande och välkomnande kyrka?

I samband med diskussionen om den sjätte positionen, befrielse, närmar sig Johnson flera intressanta teoretiska frågor och problem. Han tar avstamp i befrielsesteologin och diskuterar bland annat Martha Nussbaums svidande kritik av Judith Butlers arbeten, som utgår från att Butlers ståndpunkt inte gynnar det politiska befrielsearbetet. Men istället för att här knyta an till den angränsande teologiska forskningen – jag tänker närmast på Sarah Coakleys intressanta och konstruktiva kritik av Butler – tar Johnsons positionsbeskrivning tvärt slut. Det är anmärkningsvärt att Johnson, som till vardags är professor i systematisk teologi vid Princeton Theological Seminary, endast i begränsad utsträckning relaterar till det omfattande teologiska arbete som har utförts inom detta område. När han exempelvis nämner teologen Marcella Althaus-Reid duckar han för hennes mer innovativa, utmanande och queerteoretiska resonemang, som kan läsas emot hans egen omfamningsteologi, och lyfter istället fram de sidor av hennes teologi som är betydligt mer konventionella. Sådana harmoniserande tendenser ger ingen rättvisa åt de olika teologiska positioner som Johnson försöker skissera.

Johnsons uppfattning är att ett bejakande av samkönade relationer är helt i linje med såväl kristna som juridiska, moraliska och demokratiska föreställningar och traditioner. Han menar att när två människor ingår i en ömsesidig, genuint kärleksfull och livslång relation blir de en familj. Det är ett sådant familjeblivande som kristna kyrkor borde främja och värna. Jag vet inte om Johnson har missat de senaste decenniernas kritiska diskussion om äktenskapet som har förts inom teologin eller om han helt enkelt struntar i den. Det är hur som helst olyckligt att han helt förbigår teologer som Elizabeth Stuarts och Mark D. Jordans uppgörelse med det romantiska kärleksideal som han själv ansluter sig till.

I diskussionen om lagar, politik och juridik, som äger rum i bokens andra del, redogör Johnson för flera amerikanska rättsprocesser som rör homosexualitet och samkönade relationer. Det finns inga hållbara juridiska argument, summerar Johnson efter en lång rad exempel, som kan anföras för att hindra samkönade par från att få samma rättigheter som andra par. Men varken framställningen av olika rättsprocesser eller diskussionen om deliberativ demokrati sammanförs med de föregående resonemangen om religion. Bokens olika delar fungerar var för sig men den syns mellan religion, juridik och politik som skulle ge Johnsons text dess särdrag uteblir alltså. Det är synd. Det innebär emellertid inte att boken inte är läsbar, för som ett inlägg i en pågående debatt om homosexualitet och samkönade relationer i såväl samhälle som kyrka är den fortsatt aktuell.

Daniel Enstedt,
FD, Göteborg

Juden Jesus (Stockholm: Judiska Muséet, 2013), 132 sid.

Utställningskataloger hör inte till det som vanligen anmäls i *STK*, men det kan vara motiverat att göra ett undantag för den katalog som hör till utställningen *Juden Jesus*, aktuell på Judiska muséet i Stockholm 14 januari–30 september 2013. Katalogens nio artiklar erbjuder nämligen i huvudsak högklassig folkbildning om den miljö i vilken Jesus och hans första efterföljare levde och verkade, men också de 2000 åren mellan Jesu tid och nuet beaktas i viss mån. Katalogen är tillgänglig även för icke svenskspråkiga, då svensk och engelsk version genomgående tryckts parallellt.

I katalogen ingår följande artiklar (svenska titlar här): ”Judisk religion på Jesus tid” och ”Jerusalem på Jesus tid” av överrabbinen Morton Narowe, ”Arkeologi i det forntida Palestina” av FD Kristian Göransson, ”Jesus från Nasaret var inte kristen” och ”Judisk Jesusforskning” av judaistikdocenten Göran Larsson, ”Jesus – den judiske landsortspredikanten” av skarbiskopen Åke Bonnier, ”Jesus i Jerusalem” och ”Vem bar ansvaret för Jesu död?” av NT-docenten Tord Fornberg och ”En judisk teologi om Jesus” av judaistikdocenten Karin Hedner Zetterholm.

Narowe placerar Jesus i andra templets judendom och dess konkurrerande uttolkningar av traditionen; han visar på långtgående likheter mellan Jesus och de i svenskt folkmedvetande så uthängda fariséerna. Göransson sätter in såväl arkeologiska fynd som metoddebatter i ett allmänt historiskt sammanhang. Larsson visar hur Jesus ofta blivit problematisk för såväl judar som kristna i deras inbördes relationer men vill peka i annan riktning än att var och en presenterar Jesus som det passar vederbörandes intressen. Såväl Jesu liv som hans undervisning, också det som brukar uppfattas som kritiskt mot samtida judendom, passar här väl in i

miljön och dess pågående debatter. Icke desto mindre kom det att dröja halvannat årtusende efter att kristendom och judendom blivit åtskilda storheter innan historisk Jesusforskning – i kristen såväl som judisk miljö – började återupptäcka Jesu judiskhet; Larsson ger också några huvuddrag i den judiska Jesusforskningen. Bonnier bidrar med ett personligt porträtt av en judisk Jesus. Fornberg skriver om Jerusalemets religiösa betydelse och tillskriver Kajafas och främst Pilatus ansvaret för Jesu död, samtidigt som Fornberg påpekar att andra makthavare troligen skulle ha fattat samma beslut för att behålla lugnet i landet. Det ligger en viss ironi i att just Pontius Pilatus namn kommit att nämnas när kristna bekänner sin tro (och detta inte, som Fornberg tyvärr skriver, bara i den nicenska trosbekännelsen i katolska kyrkor: nicenska trosbekännelsen är gemensam för alla stora kristna kyrkotraditioner, men här i Sverige nämns Pilatus oftare i den apostoliska trosbekännelsen). Zetterholm presenterar en förståelse av Jesu villighet att offra sig själv parallell med den judiska förståelsen av 1 Mos 22, där Isak ses som en vuxen man som frivilligt följer sin Far till den plats där han (åtminstone nästan) offras, en villighet som leder till långtgående välsignelser över hans efterkommande. Zetterholm ser avtryck också i NT av att tidiga jesusefterföljare sett dessa paralleller mellan Jesus och Isak och att Paulus kan ha sett möjligheten för icke-judar att komma in i förbundet med Israels Gud just genom denna Jesu offervillighet.

Det som erbjuds i katalogen är alltså i mycket popularisering av sådant som är välkänt för fackfolk men som i mindre utsträckning nått från den vetenskapliga diskussionen ut i bredare lager. Katalogen väcker intresse för att tränga djupare in i Jesu miljö och tid, vilket kan vara värt att uppmärksammas också i dessa spalter.

Magnus Evertsson
doktorand, Lund

Bo Johnson, *Den bibliska berättelsen*, Bibelakademiförlaget, Borås 2011. 112 sid.

När det nystartade Bibelakademiförlaget ger ut sina första två verk satsar man på säkra kort: premiärverken är signerade Gunnel André, *Det står skrivet: Med inblick mellan raderna* samt Bo Johnson, *Den bibliska berättelsen*. Och minsann är detta ett säkert kort. Med ett omfång blott strax över ett hundra sidor är det en lätt liten bok som man gärna lockas att bläddra vidare i. Men ännu hellre än att bläddra skall man kanske girigt sträckläsa. Med sina tre huvuddelar – Gud (kapitel I), Kristus (kapitel II) och Anden (kapitel III) vill boken tydligt lyfta fram just den bibliska berättelsen. Detta innebär att man börjar från början och rör sig mot slutet, i en tydlig tråd som gör den sammanhängande läsningen till en spännande upplevelse där man i sanning ser en berättelse växa fram och vecklas ut in-